

ỨNG DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TÍCH CỰC TRONG ĐÀO TẠO TIẾNG ANH PHÁP LÝ CHO GIẢNG VIÊN

Nguyễn Ngọc Sơn
Trường Đại học Kiểm sát

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới giáo dục và hội nhập quốc tế, việc nâng cao chất lượng đào tạo tiếng Anh chuyên ngành, đặc biệt là tiếng Anh pháp lý, cho đội ngũ giảng viên trở nên cần thiết. Bài viết đề cập đến việc vận dụng một số phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy tiếng Anh pháp lý, qua đó góp phần phát huy tính chủ động, sáng tạo và năng lực thực hành của người học. Trên cơ sở phân tích một số phương pháp tiêu biểu, bài viết đưa ra định hướng nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: dạy học tích cực; tiếng Anh pháp lý; giảng viên; dạy học theo dự án; tình huống pháp lý; tranh biện.

APPLYING ACTIVE TEACHING METHODS IN LEGAL ENGLISH TRAINING FOR LECTURERS

Nguyen Ngoc Son
University of Procuracy

Abstract: In the context of educational reform and international integration, improving the quality of specialized English training—especially Legal English—for lecturers has become essential. This article discusses the application of several active teaching methods in Legal English instruction, thereby fostering learners' proactiveness, creativity, and practical competence. Through the analysis of some typical methods, the paper provides orientations for enhancing teaching effectiveness in the current context.

Keywords: active teaching methods; Legal English; lecturers; project-based learning; legal scenarios; debate.

Nhận bài: 18/04/2025

Phản biện: 19/05/2025

Duyệt đăng: 24/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay, việc nâng cao năng lực ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Anh chuyên ngành, trở thành một yêu cầu cấp thiết đối với đội ngũ giảng viên đại học ở nhiều lĩnh vực khác nhau. Trong số đó, tiếng Anh pháp lý – với đặc thù về ngôn ngữ chuyên sâu, tư duy lập luận logic và khả năng vận dụng linh hoạt trong môi trường pháp lý quốc tế – ngày càng được quan tâm trong công tác đào tạo, nghiên cứu và hợp tác quốc tế của các trường đại học, đặc biệt là ở các ngành Luật, Hành chính công, Quan hệ quốc tế và Khoa học chính trị.

Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy tiếng Anh pháp lý hiện nay tại nhiều cơ sở giáo dục đại học ở Việt Nam còn bộc lộ nhiều hạn chế. Phương pháp giảng dạy chủ yếu vẫn thiên về truyền thụ kiến thức một chiều, thiếu sự tương tác và chưa phát huy được tính chủ động, tích cực của người học. Trong khi đó, bản chất của tiếng Anh pháp lý không chỉ đơn thuần là ngôn ngữ, mà còn là công cụ phản ánh và vận hành các khái niệm, nguyên lý pháp luật trong các tình huống cụ thể. Do đó, việc đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực, lấy người học làm trung tâm, chú trọng đến việc phát triển tư duy phản biện, năng lực giải quyết vấn đề và khả năng làm việc nhóm là hết

sức cần thiết. Bài viết này tập trung phân tích cơ sở lý luận của việc ứng dụng phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy tiếng Anh pháp lý cho giảng viên, từ đó đề xuất một số định hướng và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả đào tạo, góp phần phát triển năng lực chuyên môn, ngoại ngữ và hội nhập quốc tế cho đội ngũ nhà giáo trong bối cảnh hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Phương pháp dạy học tích cực và đặc trưng

Phương pháp dạy học tích cực (active learning) là một quan điểm sư phạm hiện đại, nhấn mạnh đến vai trò chủ động, tích cực, sáng tạo của người học trong quá trình tiếp nhận tri thức. Khác với phương pháp truyền thống thiên về giảng giải, ghi nhớ, dạy học tích cực tạo điều kiện để người học tham gia trực tiếp vào các hoạt động tư duy, trao đổi, giải quyết vấn đề và thực hành kiến thức trong các ngữ cảnh cụ thể. Theo Bonwell và Eison (1991), dạy học tích cực là phương pháp trong đó “người học tham gia vào các hoạt động như đọc, viết, thảo luận hoặc giải quyết vấn đề nhằm thúc đẩy tư duy phân tích, tổng hợp và đánh giá”.

Dạy học tích cực đề cao nguyên tắc: Lấy người học làm trung tâm; Tổ chức hoạt động học tập

đa dạng, mang tính trải nghiệm; Tăng cường tương tác giữa người học – người học và người học – người dạy; Gắn việc học với thực tiễn. Các phương pháp thường được sử dụng trong dạy học tích cực bao gồm: học theo dự án, học theo tình huống, học qua tranh biện, học qua đóng vai, học nhóm cộng tác và ứng dụng công nghệ số trong học tập. Dạy học tích cực không chỉ giúp người học tiếp thu kiến thức hiệu quả hơn mà còn phát triển các kỹ năng thế kỷ 21 như tư duy phản biện, giao tiếp, hợp tác và sáng tạo.

2.1.2. Khái niệm và đặc điểm của tiếng Anh pháp lý

Tiếng Anh pháp lý (Legal English) là một biến thể chuyên ngành của tiếng Anh được sử dụng trong các lĩnh vực pháp luật, tư pháp, hành chính và thương mại quốc tế. Đây là ngôn ngữ được dùng trong các văn bản pháp lý (hợp đồng, luật, nghị định, văn bản tố tụng...), các hoạt động tranh tụng, tư vấn pháp luật và quan hệ ngoại giao pháp lý. Tiếng Anh pháp lý có đặc điểm ngôn ngữ đặc thù, thể hiện qua hệ thống thuật ngữ pháp luật, cấu trúc ngữ pháp phức tạp, văn phong trang trọng, lối hành văn mang tính quy phạm và tính chính xác cao. Ví dụ: các cụm từ như “hereinafter referred to as”, “party of the first part”, hay “without prejudice to” không được sử dụng trong tiếng Anh thông thường, mà là cấu trúc điển hình của tiếng Anh pháp lý.

Một điểm quan trọng cần nhấn mạnh là tiếng Anh pháp lý không thể dạy – học hiệu quả nếu tách rời khỏi bối cảnh pháp lý cụ thể. Người học cần được tiếp cận các tình huống thực tiễn như phân tích hợp đồng, tham gia tranh luận pháp lý, xử lý xung đột lợi ích giữa các bên... nhằm hiểu và vận dụng đúng các quy tắc ngôn ngữ chuyên ngành.

2.2. Ứng dụng phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy tiếng Anh pháp lý

2.2.1. Dạy học theo dự án (Project-Based Learning)

Dạy học theo dự án (Project-Based Learning – PBL) là một phương pháp dạy học tích cực trong đó người học chủ động tham gia thực hiện một nhiệm vụ phức hợp, gắn với thực tiễn, yêu cầu vận dụng kiến thức để giải quyết một vấn đề cụ thể trong thời gian dài. PBL không chỉ chú trọng kết quả đầu ra (sản phẩm dự án) mà còn tập trung vào quá trình người học nghiên cứu, hợp tác, phản biện và trình bày. Trong bối cảnh giảng dạy tiếng

Anh pháp lý, PBL được xem là một phương pháp hiệu quả nhằm phát triển đồng thời năng lực ngôn ngữ và tư duy pháp lý cho người học.

Việc tổ chức dạy học tiếng Anh pháp lý theo dự án cần đảm bảo các nguyên tắc: (1) Dự án mang tính thực tiễn và phù hợp với nội dung chuyên ngành; (2) Người học phải vận dụng tiếng Anh chuyên ngành trong suốt quá trình thực hiện dự án; (3) Sản phẩm đầu ra cụ thể và có khả năng chia sẻ với cộng đồng học tập (báo cáo, hợp đồng, bài trình bày...); (4) Quá trình học đi kèm với sự hướng dẫn, phản hồi của giảng viên và bạn học.

Một số hình thức dự án tiêu biểu có thể áp dụng trong giảng dạy tiếng Anh pháp lý cho giảng viên gồm:

Dự án viết và phân tích hợp đồng: Học viên được chia nhóm, mỗi nhóm thực hiện nhiệm vụ tìm hiểu về một loại hợp đồng pháp lý cụ thể như hợp đồng lao động, hợp đồng mua bán, hợp đồng thuê tài sản... Sau đó, nhóm sẽ soạn thảo hợp đồng bằng tiếng Anh, phân tích các điều khoản pháp lý chính yếu và trình bày sản phẩm cuối cùng trước lớp.

Dự án nghiên cứu và thuyết trình chuyên đề pháp lý bằng tiếng Anh: Người học lựa chọn một chủ đề pháp lý quốc tế (như quyền con người, quyền sở hữu trí tuệ, giải quyết tranh chấp thương mại...) và thực hiện một báo cáo nghiên cứu ngắn gọn bằng tiếng Anh, có dẫn chứng và phân tích pháp lý. Kết quả được trình bày thông qua một buổi thuyết trình học thuật có tranh luận và phản biện.

Dự án mô phỏng tư vấn pháp lý: Học viên nhập vai thành nhóm luật sư, tiếp nhận một tình huống khách hàng (do giảng viên cung cấp), nghiên cứu và soạn thảo văn bản tư vấn pháp lý bằng tiếng Anh. Cuối dự án, nhóm luật sư trình bày quan điểm và lập luận pháp lý trước lớp.

Dự án xây dựng cẩm nang thuật ngữ pháp lý song ngữ: Mỗi nhóm chọn một lĩnh vực pháp luật (luật dân sự, hình sự, thương mại quốc tế...), tra cứu và xây dựng một bảng thuật ngữ chuyên ngành Anh – Việt, có kèm định nghĩa, ví dụ ngữ cảnh và minh họa tình huống thực tiễn. Dự án này giúp học viên tăng vốn từ vựng chuyên sâu và khả năng vận dụng trong ngữ cảnh cụ thể.

Thông qua các dự án học tập như vậy, người học không chỉ phát triển năng lực sử dụng tiếng Anh pháp lý một cách toàn diện (nghe – nói – đọc

– viết) mà còn nâng cao khả năng làm việc nhóm, tư duy hệ thống, tổ chức công việc và thuyết trình trước đám đông. Đây đều là những kỹ năng thiết yếu đối với giảng viên đại học và người làm công tác chuyên môn trong môi trường quốc tế.

Tuy nhiên, để PBL đạt hiệu quả trong dạy học tiếng Anh pháp lý, giảng viên cần đóng vai trò hướng dẫn, giám sát và phản hồi thường xuyên. Ngoài ra, cần có tiêu chí đánh giá rõ ràng cho cả quá trình và sản phẩm dự án (nội dung pháp lý, độ chính xác ngôn ngữ, khả năng trình bày, tinh thần hợp tác nhóm...), đồng thời khuyến khích người học tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau nhằm tăng tính phản tư và tự học.

2.2.2. Dạy học theo tình huống (Case Study)

Dạy học theo tình huống (Case Study) là một phương pháp dạy học tích cực dựa trên việc phân tích và giải quyết các vấn đề thực tiễn được mô tả trong các tình huống cụ thể. Trong giảng dạy tiếng Anh pháp lý, tình huống thường là các vụ việc có yếu tố pháp lý, chẳng hạn như tranh chấp hợp đồng, vi phạm quyền sở hữu trí tuệ, hành vi hình sự, hoặc mâu thuẫn giữa các bên trong một giao dịch thương mại quốc tế. Người học được yêu cầu đọc, phân tích và xử lý các tình huống bằng tiếng Anh, từ đó hình thành kỹ năng vận dụng ngôn ngữ chuyên ngành trong bối cảnh pháp lý xác thực.

So với phương pháp giảng dạy truyền thống (dịch thuật, ghi nhớ thuật ngữ), phương pháp tình huống giúp người học “đặt mình vào” vai trò của người thực thi pháp luật hoặc bên tham gia pháp lý, từ đó phát triển tư duy phân tích, lập luận, ra quyết định và sử dụng ngôn ngữ chuyên sâu trong các bối cảnh thực tế.

Một hoạt động học theo tình huống thường bao gồm các bước cơ bản:

Giới thiệu tình huống: Giảng viên cung cấp một văn bản tình huống bằng tiếng Anh (có thể là bản tóm tắt vụ án, trích đoạn hợp đồng, hoặc một mô tả sự kiện pháp lý).

Phân tích nội dung pháp lý: Người học xác định các yếu tố chính của tình huống: các bên liên quan, vấn đề pháp lý, các căn cứ pháp lý có thể áp dụng, hậu quả tiềm ẩn...

Thảo luận nhóm và xây dựng lập luận: Học viên được phân công thảo luận nhóm để đưa ra quan điểm pháp lý, vận dụng ngôn ngữ chuyên ngành phù hợp để bảo vệ quan điểm.

Trình bày và phản biện: Đại diện các nhóm

trình bày giải pháp và quan điểm trước lớp, các nhóm khác đặt câu hỏi, phản biện.

Kết luận và rút kinh nghiệm: Giảng viên tổng kết, đưa ra đánh giá về lập luận, mức độ chuẩn xác của thuật ngữ và tính thuyết phục của cách diễn đạt.

2.2.3. Tranh biện (Debate)

Tranh biện là một trong những phương pháp dạy học tích cực có giá trị cao trong việc rèn luyện tư duy phản biện, kỹ năng ngôn ngữ học thuật và năng lực lập luận logic – những yếu tố cốt lõi trong giảng dạy và sử dụng tiếng Anh pháp lý. Đặc trưng nổi bật của phương pháp này là tạo ra môi trường học tập năng động, thúc đẩy người học chủ động nghiên cứu, chuẩn bị, trình bày và bảo vệ quan điểm của mình bằng ngôn ngữ thứ hai.

Trong bối cảnh đào tạo tiếng Anh pháp lý cho giảng viên, hoạt động tranh biện có thể được tổ chức theo nhiều hình thức đa dạng như: tranh biện nhóm (team debate), tranh biện đơn (individual rebuttal), mô phỏng phiên tòa (mock trial), hay thảo luận mở (open forum debate). Các chủ đề tranh biện thường xoay quanh các vấn đề pháp lý thực tiễn và mang tính thời sự như: quyền riêng tư trên không gian mạng, hợp pháp hóa một số hành vi dân sự hoặc hình sự trong bối cảnh quốc tế, xung đột giữa pháp luật quốc gia và công pháp quốc tế, quyền con người trong các thỏa thuận thương mại, v.v.

Thông qua quá trình tham gia tranh biện, giảng viên sẽ phát triển nhiều năng lực thiết yếu:

Năng lực ngôn ngữ pháp lý: Tranh biện yêu cầu sử dụng từ vựng chuyên ngành, cấu trúc ngôn ngữ học thuật, và các mẫu câu trình bày, phản biện một cách chuẩn xác, logic và mạch lạc. Người học được rèn luyện trong việc trình bày vấn đề pháp lý một cách thuyết phục bằng tiếng Anh, đồng thời cải thiện khả năng diễn đạt linh hoạt trước các phản biện bất ngờ.

Tư duy phản biện và lập luận logic: Mỗi chủ đề tranh biện đều đòi hỏi người học phải tìm hiểu thông tin chuyên sâu, phân tích đa chiều, đánh giá lập luận của đối phương và đưa ra các dẫn chứng xác đáng để bảo vệ quan điểm cá nhân hoặc tập thể. Đây là quá trình kích thích tư duy phản biện – kỹ năng không thể thiếu đối với các giảng viên giảng dạy tiếng Anh chuyên ngành luật.

Năng lực giao tiếp học thuật và kỹ năng mềm:

Tranh biện tạo môi trường mô phỏng các tình huống giao tiếp chuyên nghiệp, giúp giảng viên phát triển kỹ năng thuyết trình, làm việc nhóm, ứng biến linh hoạt, đồng thời rèn luyện thái độ tranh luận có văn hóa – một yêu cầu quan trọng trong giảng dạy và làm việc trong môi trường quốc tế.

Ngoài ra, việc tổ chức tranh biện còn mang lại giá trị tạo động lực cho người học. Thay vì tiếp thu kiến thức một chiều, người học cảm thấy mình là “chủ thể” của quá trình học, từ đó hứng thú hơn trong việc nghiên cứu chuyên sâu các văn bản pháp luật, học thuật hóa vốn từ và phát triển tư duy ngôn ngữ chuyên môn.

Để đạt hiệu quả tối ưu khi áp dụng tranh biện trong giảng dạy tiếng Anh pháp lý, giảng viên cần xây dựng kế hoạch bài học khoa học, lựa chọn chủ đề phù hợp với trình độ người học, cung cấp các khung ngôn ngữ tranh biện mẫu, đồng thời

tổ chức phản hồi sau tranh biện nhằm rút kinh nghiệm và củng cố kiến thức. Việc đánh giá tranh biện nên chú trọng đến cả nội dung lập luận, khả năng sử dụng ngôn ngữ chuyên ngành và kỹ năng tương tác trong thảo luận.

III. KẾT LUẬN

Việc ứng dụng các phương pháp dạy học tích cực như dạy học theo dự án, dạy học theo tình huống và tranh biện vào đào tạo tiếng Anh pháp lý cho giảng viên không chỉ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy mà còn phát triển năng lực ngôn ngữ, tư duy phản biện và kỹ năng nghề nghiệp cần thiết. Đây là hướng tiếp cận hiện đại, phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục đại học và hội nhập quốc tế. Để đạt hiệu quả cao, cần có sự chuẩn bị kỹ lưỡng về nội dung, phương pháp tổ chức và môi trường học tập, nhằm phát huy tối đa vai trò chủ động, sáng tạo của người học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể*. Hà Nội: NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Cảnh Toàn. (2002). *Dạy học phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh*. Hà Nội: NXB Giáo dục.
- Trần Bá Hoành. (2005). *Dạy học theo phương pháp tích cực*. Tạp chí Giáo dục, (124), tr. 15–17.
- Nguyễn Thị Mai Lan. (2020). *Dạy học tiếng Anh chuyên ngành theo định hướng phát triển năng lực*. Tạp chí Khoa học Giáo dục, 179(2), 35–41.